

САНА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2003 сыл
БАЛАҢАН
ЫЙЫН
16 КҮНҮ
СПУОРУНЫҢ
№ 107 (9017)

СР ПРАВИТЕЛЬСТВОТЫН РАБОЧАЙ БӨЛӨҮӨ – ЧУРАПЧЫГА

УУРААХ, ДЬАҢАЛ ТУОЛУУТУН ХОНТУРУОЛЛААНЫН БЭРЭДЭГИНЭН

Балаҥан ыйын 12 күнүгэр Чурапчы улуутугар СР Правительствотун председатели Е.А.Борисов республика салалаччыларын кытта кэлэ сылдыгыта улуус олоһор киин теманан буолла. Бу күн күнүс 2 чаастан муниципальнай тэриллим дьаһалтатын актовай саалатыгар улуус актыбын кытта көрсүтүү тэриллинэ. Манна СР Президентэ 2002 сыл бэс ыйын 4 күнүгэр таһарбыт Укааһын уонна Правительство председатели бу дьыл бэс ыйын 10 күнүгэр Чурапчы улуутун муниципальнай тэриллимтин социальнай-экономическай сайдыытын проблемаларыгар оңорбут муньабын боротокулун толоруу үлэлэрин кытта билсин буолла.

Бастатан, Егор Афанасьевич муньаха кэлбит делегацияны кытта билиһиннэрдэ. Председатель Чурапчы улуута тьа хаһаайыстыбатын, экономика болпуростарыгар республикага ураты суопталаах улуус буоларын тоһоолоон турар, бастаан тьы тьа хаһаайыстыбатын министрлар А.И.Степанова бээрдэ.

— Республика үрдүнэн от былаана 82 бырыһан туолла, — дьин Айаал Иванович садалаата. — Былырынгы кур оту эбэн уонна Намтан, Хаҥаластан аҕалылан кыстык от баар буолла. Онон сүөһүнү быыл эсэксэ, иитэ сатыыр наадалаах. Соһуотонка болпуростарыгар былаан туолуутугар үлэ барар, бу улууска былаан туолуохтаах дьин сорук турар. Быыл бурдукка куһаҥана суох дьыл буолла, оттон хортуппуй үнүтэ мөлхөх дьин этэххэ сөл. Кооперацияга машиннай-тракторнай станция тэриллэр. Чурапчыга баар база республика үрдүнэн биер бэлэмнээх база быһыллынан биллэр. Онон бу күнүгүттэн официалайдык аһан үлэлэргэ былаанныыт. Боротокул сүннүгүн толорула илик пуун суох, барыта үлэлэнэ сыдыар.

Тьа хаһаайыстыбатын министр эпитигэр Правительство председатели: Агылаһылар от улуус тас өттүгүн кэмитин ороскуотун Правительство ыһар, улуус иһигэр тьайи-таһы ороскуотун тьа хаһаайыстыбатын министерствота үйүнүбэ. “Чурапчы” МТС ГУП “Чурапчы” ТХПК курдук тэрэһиннээхтик үлэлиэн наада. Манна тэрэһин, үбүлээһин үлэтэ ирдээр. Атырдыах, балаҥан ыйдардаагы субсидия харчытын министерство төлүбүс, онтон кэлэр ыйдарга график быһыллынан барыа. Муҕайга ууну ыраастыыр станцияны үбүлээн, ситэран, үлэбэ киллэргэ сорукта туруорулун, — дьин эбэн эттэ.

Салгы боротокул туолуутугар үлэ барытын туһунан Доруобуйа харыстабылын министр Вячеслав Лаврентьевич Александров отчуоттаата.

— Билигин тутууга түмүктэнэрэ чуһаабыт Чурапчы улуутун балыһатын дьыта илин эгэр улуустарга суох бырайыактаах сүгүс тутуунан буолар. Балыһа бастакы учаратын ахсынны 1 күнүгэр үлэбэ киллэргэ сорук турар. Билигин технологическай ситимин тардыы үлэтэ ытыллар. Дьин ис хааччылыгыгар (оборудованиетытан койкаларыгар тийэ) 23,5 мөл. солк. көрүлүнэ. Салгы манна туруорулар аныгылым технологияга сөл түбүһэр медицинскэй, инженернай-техническай кадрдары аттаран туруоруу, үөрттэрин болпуротуна турар. Уопсай эксплуатация

таһаҥа нөһөт улаатар буолла. Холобур, Горнай улуутун киин балыһатын нөһөтө былааны таһынан 62 бырыһан улааппыта. Муниципальнай тэриллим дьаһалтатыгар туһайан котельнайга техническай өттүгэр туттарга ууну ыраастыыр сооружение туруорулуон наада дьин эттэбин, — дьитэ. Егор Афанасьевич министр эпитигэр манньк хардарда: — Тутууга анал биригээдэлэр эрэ сыдыалтарын мин себүлээбэтин. Балыһа коллектив, нэһилиэһинэ бүтүдүн тахсан суботунуукаан үлэ тэтимин түргэтэтэллэрэ наада. Билигин хара үлэтэ үтүс түбүгү эрээр.

Предпринимательство дьыалаларыгар, туризм уонна дьарыктаах буолуу сайдыытыгар министр Анатолий Николаевич Скрыбинига тьыл бориллар: Кэлинги сылларга Чурапчы улууттан кирбит 21 бырайыака илин баттанан, 400 тьт. солк. суумалаах кредит көрүлүнэ. Сыл бүтүтэ 1,5 мөл. солк. эбии ытыахпыт, — дьин турар бу улууска саҥа үлэ мьестэтин таһарыга үлэ суох дьин итэбэһин ыйда уонна сыл бүтүтэ 119 үлэ мьестэтин таһарарга соругу туруорда. — Производственной суох табаары толоруу бырыһана 38 эрэ буолбута — мөлхөх көрдөрүү. Маһы таһастыыр комбинат, “Куэксэй” КТ сорудааһы кыйан толорботулар. Толстоуохе П.П. уонна Савани П.П. чааһынай предпринималар көмөлөрүнэн улууска мьэбали оңоруу асылт сытан 6 төгүл улааппыт. Пилебодуксийа таһарыга үлэни куэксэ ытыааха наада, — дьин түмүктэттэ.

РФ нолуока уонна хомуурга министерствотун Саха сирин оҕуу управлениетын салалаччыга Е.Е.Марков эпитигэр 2004 сылтан транспортнай нолуостан хомуур олохтоох бюджетка кириэрин, онно техника үлөтүн чуолкайдырга уонна биригээһин дьон маһын-салын инвентаризациялааһына үлэ бара наадалын бэлиттэттэ. Егор Егорович эпитигэр Правительство Председатели нэһилик баһылыктарыгар бюджет дохуоттуур чааһа туолуутугар нолуогу киллэрингэ уонна нолуок базатын кэңэһингэ (саҥа тэрилталары арыһыга, оңорон таһарыһыны дөлөһингэ) үлэлэтэллэригэр соруйда.

Салгы тьыл спорт Государственной комитетын председатели, биер дойдутаахпыт М.Д.Тулаева бориллар: Балаҥан ыйыттан Чурапчытаагы физкультура уонна спорт института уонна Д.П.Коркин аатынан республиканскэй спортивнай интернат-оскуола госкомспорт дьаһалтатыгар кириэн үлэлээн эрэллэр. Инники сорукка 2005 сылга студенттар олоһор уопсай дьыалэрин тутан үлэбэ киллэрин баар. Манна көрүлүбүт үлэ тийибэт, онон смета сагалатан оңолулар наада, — дьин Михаил Дмитриевич чолпу боротокул сүннүгүн эттэ.

Республика экономической сайдыыга министр солбуйаччы Александр Иванович Федотов: Республика инвестиционной бюджетиттан 18 бырыһан Чурапчы улуутугар көрүлэн турар. Бу үлэ балыһа тутууга, орто оскуоланы арымуннээһин, институт базатын бөһөргөтүү үлэлэри ытылаллар. Бу — улахан көмө. Улууска ытыллыахтаах тутууларга оңолулуубут былааны аһары түһүү баар. Улуус социальнай-экономическай былаана суох, му-

ниципальнай тэриллим дьаһалтата системата суох үлэлиир. “Ким элбэтик туруорсар — ол элбэки ылар” дьин өйдөбүлүнэн олоһорут. Билиги өттүбүтүтэн производствоты кэңэтин болпуростарыгар баар программага олоһуран кыах баарынан көмө оңолулау, — дьитэ.

СР үлэс министр солбуйаччы Вадим Аркадьевич Новиков бэрт кылгас информациятыгар Егор Афанасьевич: Үлэ министрствота боротокулга ыйылыбыт эбөһэтистикэтин толорон иһэр. Алтынны, сэтими ыйдарга алмаастан киерэр дохуот аһааһынтан уонна бюджет үлэһиттэрин хаһнастара үрдэһиниттэн республика бюджетигар ырахан балаһыаньа үөсүө, — дьин эттэ.

Салгы тутуу уонна тутуу матырыйалларын промышленноһын министр солбуйаччы Владимир Васильевич Расторгуев бэрт эпитигэр манньк эттэ: “Алтынны 1 күнүгэр дьэри институт 16 квартиралаах олоһор дьыта үлэбэ кириэбэ уонна этилибитин курдук, киин балыһа дьыта ахсынны 1 күнүгэр дьэри үлэтэ түмүктэниэ. Билигин техническай болпуростартан иһигэн олоһорут. Орто оскуоланы реконструкциялаһан эмиз бүтүө. Муниципальнай тэриллим дьаһалтата былааны оңорууга министрстволары кытта сөһүөнөн үлэлиирэ наада уонна тутуу чааһыгар хайа тутуу бастакы учаратынан тутууларын чуолкайдык уонна чолпу ыйааха наада”.

Дьыа-уот коммунальнай хаһаайыстыбатын уонна энергетикага министр бастакы солбуйаччы В.С.Тихонов 30 уот остуолбата тардылыгытын, массьыналар арымуннээһин, туалет тутуутун, дьыалар тастара кырааскалаһыларын, толору хааччылыыга кириэһэ үлэлэри билиһиннэрдэ. Бу кэһэ транспорт, сибээс уонна информатизация министр бастакы солбуйаччы Олег Михайлович Березовский:

— Чурапчы-Майа радио-линейнай сибээһи тутууну эһиллэһиттэн сагалыахпыт. Чурапчы, Мындабааһы иһи ардыларыгар республика көрөр суолларын аһааннарыгар эмиз эһиллэһиттэн киллэриэхпит. Чурапчы-Арыһаах суолун тутууга 2004 сылга көрүлүө, оттон Чурапчы-Одьулуун иһи ардыларыгар суол эһилл оңолулан бүтүөтээх, — дьин эпитин кэһэ Егор Афанасьевич Чурапчы сэмьэһэтин иһигэр суолу тутууга үлэлэһэргэ уонна Чурапчы — Дьирин суолун түмүктүүргэ сорудахтаата.

Үрдүк уонна профессиональнай үөртээһин министр солбуйаччы Иван Егорович Егоров институтка уонна Одьулуутига үөртэ тэрийиһэ ылыт сорудахтара туолууларын туһунан иһитиннэрдэ. Одьулууннаагы профтехлицейга “Дьыһегей” бааһынай хаһаайыстыба базатыгар үөртэ-үлэлэргэ базаны тэрийэргэ былаан баарын уонна ону олоһо киллэриэх иннинэ үс өрүттээх дуоһаар оңолулуохтааһын туһунан эттэ.

Чурапчы улуутун муниципальнай тэриллимтин баһыһа И.Н.Аммосов: Президент ыйаахтарын олоһо киллэрингэ билиги улуус куһаҥана суохту киһэр. Ордук тьа хаһаайыстыбатын өттүгэр ыраакаттар бааллар. Маһы таһынан тутууга эмиз ыраакан балаһыаньалаахпыт. Правительство мьестэтигэр кэлэн муньахтыра көдүүстээх, манньк командировкалары өссө дөлөһэллэригэр баҕарма эһим, — дьин эттэ.

Правительство председатели Е.А.Борисов бэрт кылгастык түмүк тьыл оңордо. Онон этилэринэн, быыл 100 объект “Үтүө дьыала” чэрчитинэн тутулуохтаах, онтон 21-рэ — Чурапчы улуутугар. — 10 сыл иһигэр кыйан оңолулуубата иһи эрэ сыл иһигэр оңорор хайдах да кыаллыбат. Ол эрэри тэтим ыһыктыбаха былааны, соругу толорорго бары ыһааһыг, — дьин түмүктэттэ. Бу кэһэ председатели Правительство делегациятын кытта салгы П.М.Решетников аһынан народнай театр дьыһтигэр ситэриллибэтэх болпуростары салгы дьүүлэһэ, саҥа этилиэри истэ нэһилиэһинэ кытта көрсүтүүгэ барда.

Оксана ЖИРКОВА.

НЭҢИЛИЭННЬЭНИ КЫТАРЫ КӨРСҮҮТТЭН

Балаҥан ыйын 12 күнүгэр кьэһэ 5 чаастан П.М.Решетников аһынан Чурапчытаагы народнай театр дьыһтигэр улуус-луугар бу күнүгэ кэлэ сыдыыбыт СР Правительствотун председатели Е.А.Борисов салалаччылаах. Правительство рабочай бөлөһө олохтоох нэһилиэһинэ кытта көрүстэ.

Көрсүтүүнү муниципальнай тэриллим баһыһа И.Н.Аммосов Правительственной бөлөк билиги улуус-луугар сырытын соруктарын уонна үлэлэрин хаһыһын билиһиннэригиттан садалаата. Ол курдук, бөлөх

быыл сайын бэс ыйгар ылынылыбыт “2003 - 2008 сылларга Чурапчы улуутун социальнай-экономическай сайдыытын туһунан” программа, 2002 сыл балаҥан ыйын 4 күнүгэр СР Президентин В.А.Штыров хоту көһөрүлүү 60 сылыгар аһан таһарбыт Уурааһын, эмиз бу дьатанан сибээһэ СР Правительствотун председатели Е.А.Борисов Дьаһалын уонна да атын улуус проблемаларыгар тахсыбыт Уурааһтар, Дьаһаллар туолууларын хонтурууллуур сымыһын билиһиннэригиттан садалаата. Ол курдук, бөлөх

Е.А.Борисов нэһилиэһэ иһигэр даһыаһыгар республикабыт Президент, Правительство кытаһа ылар үлэлэрин кьэһини каһан сыдытта. Онон урутаан эттэххэ, быыл республика үрдүнэн ылынылыбыт былааннар бары хайыскаларга туолар кыаха кирибиттэр. Егор Афанасьевич үс сүрүн хайыскаларга чолпу тохтоото. Ол курдук, бастаһынан, Саха сирин улуустарын барыларын нефть оттугунан хаачыһы толору быһаарылыбыт, иһэһинэ, дьыа-уот, коммуналь хаһаайыстыба үлэ

бөлөһөтө ылылан, улахан үлэлэр биригээһигэр ытыллылар, республика кытаһы көрсөргө бэлэм, үсүһүнэн, быыл сүөһү аһыһын бэлэмнээһингэ үлэ, дьылы үчүттөөн, ураты тарийиһыбит, от хаһыһыта төһө да мөлхөх соһуу буоллар, кыһымыр от (500 тьт. т) бөлөһэммит. Иһин сэгэ производствоты бары көрүһэригэр: промышленноһа, тьа хаһаайыстыбатыгар, транспорт айгыһыгар уо. д. а. — быылгы былаан туолар дьин бэртэчэ этилиэһэ, бэртэчэ кытаһа кьэһэ кьэһэ

даах республикага сүрүн бөлөһөт, биллэн турар, промышленноһы сайыннарыга уруулар. Билигин сирбит баһын туһага таһарымы Россия таһыһаах улахан мөккүөр бара турар. Асылт сылларга биер ботучу үбүлэммит салаһан капиталнай тутуу буолар. Оттон буола турар уонна иһэр сылларга бу салаага көрүлэр бюджет аһагылыыт. Ол үлэ улуустарга тутула турар улахан объектарга, республика бөдөн социальнай объектарыгар, Бэртэчэ тьык, бэртэчэ, бэртэчэ — бэртэчэ

Бүлүү бөлөх уонна Кэбээйи улуустарыгар тийэр автотрассалары оңорууга тырыһыаҕа. Эһэ биер суду суопталаах үлэһэн иһэр иһи, үс сылларга илин эгэр улуустарга газ киерэрэ былааннара буолар, манна үлэ садаламмыт. Энергетика саалатыгар — электро-уот аһар линияларын остуолбалара эргэрибиттэр. Бу 40 — 50 сыл анараа өттүгэр туруорулуубут остуолбалар билигин суулан, эмизирэн, арымуннэ, сагалар дьыта нэһилиэһэ.

Бүтүтүн 2 отр. көр-

Егор ГАБЫШЕВ.

♦ Ветеринария

ЛЕЙКОЗ В ЧУРАПЧИНСКОМ УЛУСЕ

С переходом к рыночным отношениям появилась потребность в содержании и эксплуатации экономически выгодных животных. Молоко, мясо и племенные животные — все это товар или продукция, предназначенная для реализации и получения прибыли, которую можно получить только при условии благополучия хозяйств по инфекционным болезням. Поэтому крайне важно знать эпизоотическую ситуацию в хозяйстве, улусе и республике.

В Чурапчинском улусе лейкоз впервые зарегистрирован в 1992 году у 2 голов перевозного с Алтайского края племенного скота. Затем уже регистрировалось 95 голов заболевших лейкозом крупного рогатого скота, и в 1993 году был открыт неблагополучный пункт в селе Чакур. Проводились мероприятия по оздоровлению неблагополучного пункта, и в 1995 году лейкоз был ликвидирован. Но с 1999 года в селе Болугур начали встречаться единичные случаи лейкоза. В 2003 году при исследовании крови крупного рогатого скота села Болугур в январе, апреле, июле месяцах было выявлено нарастающее количество голов, больных лейкозом.

По приказу № 3-06/630 Департамента Ветеринарии при МСХ РС(Я) открыт неблагополучный пункт по лейкозу крупного рогатого скота в селе Болугур Чурапчинского улуса.

Лейкоз крупного рогатого скота — хроническая инфекционная болезнь, характеризующаяся лимфоцитозом и злокачественными образованиями в кровеносных и других ор-

ганах и тканях. Лейкоз крупного рогатого скота — смертельное заболевание, имеющее длительное течение до 2-3 лет, в продолжение которых может не отмечаться каких-либо признаков тяжелой болезни. Во всех случаях животные сохраняют первое время хорошую или удовлетворительную упитанность, молочную продуктивность и, будучи больными, приносят внешне здоровых телят. Выявить таких больных можно только при лабораторном исследовании крови животного по РИД-у. Выраженные клинические признаки проявляются обычно в конечной стадии болезни. Основным из них является заметное увеличение подкожных лимфатических узлов. Лечение не разработано.

Появление новых неблагополучных пунктов и распространение лейкоза связано с завозом животных с неблагополучных зон. Источником инфекции является больное животное, он уже на ранних стадиях болезни начинает выделять из организма вирус с молозивом, молоком, слюной и спермой. Экономический ущерб, наносимый лейкозом крупного рогатого скота, складывается из недополучения молока и приплода, вынужденной выбраковки и убой животных, неполного использования мясных продуктов, нарушения племенной работы в хозяйствах и т.д.

В неблагополучный пункт (село Болугур) вводятся следующие ограничения:

1. Запрещается перегруппировка животных без разрешения ветеринарного специалиста Болугурского ветучастка;

2. Запрещается ввоз (явоз) животных в село Болугур;

3. Запрещается вывод(вывоз) животных из села Болугур;

4. Запрещается использование быков-производителей для вольной случки коров и телок;

5. Молоко от больных и остальных коров оздоравливаемого хозяйства, не имеющих признаков болезни, разрешается сдавать на молокоперерабатывающий завод или использовать внутри хозяйства в пищу после пастеризации при температуре не ниже 65°C в течение 10 минут или после кипячения в течение 5 минут, а молоко, предназначенное для выдойки телят, подвергают пастеризации при температуре 76°C в течение 20 секунд.

6. Молоко от коров, с клиническими признаками лейкоза, подлежит кипячению в течение не менее 30 минут и может быть использовано только внутри хозяйства для откорма животных.

7. Всех животных дающих РИД (+) при лабораторном исследовании крови изолируют и сдают на санитарный убой через мясокомбинат.

Благополучные по лейкозу хозяйства обязаны:

1. Приобретать перевозной скот только при наличии ветеринарного свидетельства №1 или ветеринарной справки формы №4;

2. Известить в обязательном порядке ветеринарных специалистов о приобретении

скота;

3. Вновь поступивших животных подвергать 30-дневному карантину;

4. В связи с открытием неблагополучного пункта не приобретать скот из села Болугур.

Санитарную оценку мяса и внутренних органов проводит ветеринарный врач. Если РИД (+) животное, но отсутствуют патологические изменения, тушу и органы выпускают без ограничений. При поражении отдельных лимфатических узлов или внутренних органов, но отсутствии изменений в мышцах пораженные органы утилизируют, а вопрос об использовании мяса и непораженных органов решают в зависимости от результатов лабораторного исследования. В случаях поражения мышц, лимфатических узлов и нескольких внутренних органов или при наличии лейкозных разрастаний тушу и другие продукты убой утилизируют.

Разработанные ограничения по борьбе с лейкозом крупного рогатого скота и их реализация с помощью владельцев животных, руководителей хозяйств значительно ускоряет, облегчает работу ветеринарных специалистов по оздоровлению хозяйства от лейкоза, способствует повышению продуктивности животных и эффективности племенной работы.

Госветинспектор Монастырева А.В.
12 сентября 2003 год.

УЛАХАН КӨМӨ

Кыры участватка кэлгити сыларга болгомто уурулар буолан эрриттэн олохтоохтор улаханнык астыналар. Урут дьаалана устар эбит буоллахтарына, билгит баһылыктананнар социальнай-экономическай сайдыы суолун тутуһан эрэллэр.

Кыдалга этнографическай комплекс үлэһэ кириэбиттэн улуспуттан, тас да өттүттэн араас делегациялар кэлитэлиир буолулар. Биллэн турар, ити улус аатын-суолун хобо чусраан курдук ыраааа чугаардар. Ону таба өйдөөн улус салалтата кылгас кам иһинэн суолун оҥорторон, бөһүөлүк уулуссатын сырдатан, ыһахтыр сирбинин сөргөтүтэн үгүмэннээх үлэни толоттордулар. Онуо быһаччы үлэни салайан ыппыт дьыа-уот, коммунальнай хаһайыстыба управлениетын салалтатыгар (Саввин Е.И., Ноговицын А.А.), Чурапчытаагы электрическай уот ситимин начальнигар Барашков Ф.Ф. махтал тылларын этэбит. Инникитин да бу курдук кыры участватка кыһалгаларын көрө-истэ сылдьаргытыгар баҕарабыт.

А.КОЛЕСОВА, Кыдал.

ЧУРАПЧЫ-АЛЛАРАА
БЭСТЭЭХ-ДЬОКУУСКАЙ
Тел. 41-266

ЧУРАПЧЫ - ДЬОКУУСКАЙ -
ЧУРАПЧЫ
Сарсыарда 6 уонна 11 чааска.
Тел. 41-600

ЧУРАПЧЫ - ДЬОКУУСКАЙ
Сарсыарда 5 ч. барар
Тел. 42-151

Чурапчытаагы оройуоннай суут судьуйата

ГАБЫШЕВА Мария Николаевна

соһумардык өлбүтүнэн кыһыгар Марина Прокопьевнага, ийэтигэр Ксения Егоровнага, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Чурапчытаагы судебнай приставтар
подразделениелара.

Эдьийэ

ИГНАТЬЕВА Розалия Николаевна

өлбүтүнэн биригэ үлэлиир коллегаларыгар Соловьев нэһилиэгин дьаһалтатын кассирыгар Брызгаева Дария Николаевнага дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Соловьев нэһилиэгин олохтоох дьаһалтата.

АТЫЛЫБЫТ

2002 сыл атырдык ыйыгар оҥоруллубут ВАЗ-06 "Жигули" массынаны, Сывата кэспитинэн. Билсэр телефон: факска пайдэ Чурапчы 42-065. Абонент 003., эбэтэр 27-539.

Таһылыбыт "Нива" көмүһэтэ. Сывата 1100 солк. Билсэр телефон: 41-231.

Продается "Миссубиси-Паджеро" 1993 г. в. АКПП, мотоцикл "ИЖ-Юпитер" с коляской. Телефон: 41-273.

Суһаллык суурар туруктаах "Москвич ИЖ-412" массынаны саллас чэһэки сыһаба. Билсэр телефон 41-266 (үлэ чаһын кэмгэр).

БИЛЛЭРИИЛЭР

Сыват нэһилиэгин Бэра участватка "Дьулуур" баһынай хаһайыстыба баҕалаастаран кыстык кэмгэр ыһах суеһуну кыстата ылар. Суеһу көрүүтүгэр үлэһиттэргэ наадылар. Олорор дьыһан хааччыллалар. Кэспитинэ дуоһабынан. Билсэр телефон 23-240.

Хойуу үттээх, тыһы оҕоһо 5 савстаах ыһах ағылымыбыт эбэтэр атаһабыт. 1 куб метр муоста халтаһына ағылаһабын. Тел. 41-432, 41-583.

ҮЛЭБЭ ЫҢЫРАБЫТ

Мобил-Телеком-Чурапчы ХЭО-ға операторга наадыабыт. Билсэр телефон: 41-583.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү тапталлаах кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин Хатылы нэһилиэгин олохтоосун Чичигинаров Николай Петровичи үйэ аҕардаах үбүлүйгүнэн, 50 сааскынан итиитик-истиитик эбэрдэлиибит!

Күндү киһибиһигэр баҕарабыт чэһиэн-чэбдик дорубуйаны, олох бары үтүөлэрин. Дьыа-кэргэммин, аймах-билэ дьоннорун, чугас-истиик дьоботторун, күнүтэ кэккэлээх үлэлиир коллегаларыг ытыктабылларыгар үйүдэрэн өссө да дьоллоохтук-соргулаахтык олох, үлэһэ дьыа алгыһытын аныбыт.

Кэргэммин, оҕолорун, сиэннэриг.

Күндү ытыктыр, таптыр саһаспыт Анастасия Дмитриевнаны, үбэйбэтин Давид Николаевичи ыһа буолан, унаар буруу субурутан биригэ олохбукут

үйэ аҕардаах өрөгөйдөөх үбүлүйгүнэн сүһүктээх байыбыт сүгүрүөн туран уруйдуубут айхаллыбыт, эбэрдэлиибит!

Ытык мааны дьоммуттар биһиги туслууттар аһсаабат кыһамныгыт, болгомтобут иһин барҕа махталбытын тиздэбит. Аны да кырдырга барыммакка чэһиэнник-чэбдиктик сылдьаргытыгар баҕарабыт. Эһигинини мэлдьи дьол-соргу, үөрүү-көтүү аргыстаһан дьыа алгыһытын тиздэбит.

Биригэ төрөөбүт балтыг Марфа, быраатыг Иван, Охондой оҕолоро, кинилэр дьыа-кэргэттэрэ, Варвара Прокопьевна, Екатерина Еремеевна, Светлана Георгиевна, Василий Николаевич, Александра, Егор Дьячковскайдар.

Хаһыаты тэрийэччилэр: Саха Республикатын Правительства, улус дьаһалтата, редакция. Хаһыат сахалым тылыннан оптуорунуһука, чэппиэргэ, субуотага таһсар. Хаһыат индекса: 54907.

"Саһа олох" редакциянай-издательскай холбоһук ГҮ.
Офсетнай бэчээт. Саһааһын № 107. Тираж 1772.
15.09.2003 с. бэчээткэ бэрлидичэ.

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэхэр буолбатах. Суруһа ыйыллар чахчылар кырдыктаахтарыгар эппиитинэһи автор тус бэйэһэ сүгүр.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫБЫТ:
редактор — 41-332, отдалар — 41-265.
E-mail: sanaoloh@churap.sakha.ru

♦ Ветеринария

ЛЕЙКОЗ В ЧУРАПЧИНСКОМ УЛУСЕ

С переходом к рыночным отношениям появилась потребность в содержании и эксплуатации экономически выгодных животных. Молоко, мясо и племенные животные — все это товар или продукция, предназначенная для реализации и получения прибыли, которую можно получить только при условии благополучия хозяйства по инфекционным болезням. Поэтому крайне важно знать эпизоотическую ситуацию в хозяйстве, улусе и республике.

В Чурапчинском улусе лейкоз впервые зарегистрирован в 1992 году у 2 голов перевозного с Алтайского края племенного скота. Затем уже регистрировалось 95 голов заболевших лейкозом крупного рогатого скота, и в 1993 году был открыт неблагополучный пункт в селе Чакур. Проводились мероприятия по оздоровлению неблагополучного пункта, и в 1995 году лейкоз был ликвидирован. Но с 1999 года в селе Болугур начали встречаться единичные случаи лейкоза. В 2003 году при исследовании крови крупного рогатого скота села Болугур в январе, апреле, июле месяцах было выявлено нарастающее количество голов, больных лейкозом.

По приказу № 3-06/630 Департамента Ветеринарии при МСХ РС(Я) открыт неблагополучный пункт по лейкозу крупного рогатого скота в селе Болугур Чурапчинского улуса.

Лейкоз крупного рогатого скота — хроническая инфекционная болезнь, характеризующаяся лимфоцитозом и злокачественными образованиями в кровеносных и других ор-

ганах и тканях. Лейкоз крупного рогатого скота — смертельное заболевание, имеющее длительное течение до 2-3 лет, в продолжение которых может не отмечаться каких-либо признаков тяжелой болезни. Во всех случаях животные сохраняют первое время хорошую или удовлетворительную упитанность, молочную продуктивность и, будучи больными, приносят внешне здоровых телат. Выявить таких больных можно только при лабораторном исследовании крови животного по РИД-у. Выраженные клинические признаки проявляются обычно в конечной стадии болезни. Основным из них является заметное увеличение подкожных лимфатических узлов. Лечение не разработано.

Появление новых неблагополучных пунктов и распространение лейкоза связано с завозом животных с неблагополучных зон. Источником инфекции является больное животное, он уже на ранних стадиях болезни начинает выделять из организма вирус с молозивом, молоком, слюной и спермой. Экономический ущерб, наносимый лейкозом крупного рогатого скота, складывается из недополучения молока и приплода, вынужденной выбраковки и убой животных, неполного использования мясных продуктов, нарушения племенной работы в хозяйствах и т.д.

В неблагополучный пункт (село Болугур) вводятся следующие ограничения:

1. Запрещается перегруппировка животных без разрешения ветеринарного специалиста Болугурского ветучастка;

2. Запрещается авод (ввоз) животных в село Болугур;

3. Запрещается вывод(вывоз) животных из села Болугур;

4. Запрещается использование быков-производителей для вольной случки коров и телок;

5. Молоко от больных и остальных коров оздоровляемого хозяйства, не имеющих признаков болезни, разрешается сдавать на молокоперерабатывающий завод или использовать внутри хозяйства в пищу после пастеризации при температуре не ниже 85°C в течение 10 минут или после кипячения в течение 5 минут, а молоко, предназначенное для выпойки телат, подвергают пастеризации при температуре 76°C в течение 20 секунд.

6. Молоко от коров, с клиническими признаками лейкоза, подлежит кипячению в течение не менее 30 минут и может быть использовано только внутри хозяйства для откорма животных.

7. Всех животных дающие РИД (+) при лабораторном исследовании крови изолируют и сдают на санитарный убой через мясокомбинат.

Благополучные по лейкозу хозяйства обязаны:

1. Приобретать перевозной скот только при наличии ветеринарного свидетельства №1 или ветеринарной справки формы №4;

2. Известить в обязательном порядке ветеринарных специалистов о приобретении

скота;

3. Вновь поступивших животных подвергать 30-дневному карантину;

4. В связи с открытием неблагополучного пункта не приобретать скот из села Болугур.

Санитарную оценку мяса и внутренних органов проводит ветеринарный врач. Если РИД (+) животное, но отсутствуют патологические изменения, тушу и органы выпускают без ограничений. При поражении отдельных лимфатических узлов или внутренних органов, но отсутствии изменений в мышцах пораженные органы утилизируют, а вопрос об использовании мяса и непораженных органов решают в зависимости от результатов лабораторного исследования. В случаях поражения мышц, лимфатических узлов и нескольких внутренних органов или при наличии лейкозных разрастаний тушу и другие продукты убой утилизируют.

Разработанные ограничения по борьбе с лейкозом крупного рогатого скота и их реализация с помощью владельцев животных, руководителей хозяйств значительно ускоряет, облегчает работу ветеринарных специалистов по оздоровлению хозяйства от лейкоза, способствует повышению продуктивности животных и эффективности племенной работы.

Госветинспектор Монастырева А.В.
12 сентября 2003 год.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү талталлаах кэргэмин, абабын, эбэбитин Хатыла нэһилиэгин олохтоорун Чичигинаров Николай Петрович үйэ анардас үбүлүйүгүн, 50 саасынан итинник-истинник эбэрдэлиибит!

Күндү киһибиһигэр баарабыт чагын-чабдык дорубуйаны, олох бары үтүөлэрин, дьиз-кэргэнин, аймак-билэ дьоннорун, чугас-истик дэбэтторун, күнүстэ кэжэлэһэ үлэлиир коллегаларын ытыктылларга үйүдэрэн өссө да дьоллохтук-соргулаахтык олох, үлэһэ дьин алгыстын анымыт.

Кэргэнин, оҕолорун, сиэннэрин.

Күндү

ытыктыр, татыыр саҥаспыт Анастасия Дмитриевнаны, убайытын Давид Николаевичи ыал буолан, унаар буруо субурутан биһигэ олохбукут

үйэ анардас өрөгөйдөөх үбүлүйүгүн сүбүктээх бэйэбит сүгүрүйэн туран уруйдубут-аһаллыбыт, эбэрдэлиибит! Ытык мааны дьоммуттар биһиги туслуттар аһаабат кыһамныгыт, болбонтубут иһин барҕа махтабытын тиздэбит. Аны да кырдырга барыммаккэ чагынник-чабдыктык сылдыарытыгар баарабыт. Эһигиниин мэлдьи дьол-соргу, үөрү-көтүү аргыстаһын дьин алгыстын тиздэбит.

Биһигэ төрөөбүт балтыг Марфа, быраатыг Иван, Охонной оҕолоро, кинилэр дьиз-кэргэттэрэ, Варвара Прокопьевна, Екатерина Еремеевна, Светлана Георгиевна, Василий Николаевич, Александра, Егор Дьячковскайдар.

УЛАХАН КОМО

Кырым учаастактарга кэлгини сыларга болбонто уурулар буолан эрриттэн олохтоохтор улаханнык астыналлар. Урут дьааланан устар эбит буоллахтарына, билигин баһылыктаннар социальнай-экономическай сайдыы суолун тутуһан эрэллэр.

Кыдалга этнографическай комплексе улаба кириэбиттэн улуслуттан, тас да өттүттэн араас делегациялар кэлитилиир буоллур. Биллэн турар, ити улус аатын-суолун хобо чуораан курдук ыраадаа чугаардар. Ону таба өйдөөн улус салалтата кылгас кэм иһинэн суолун оҕорторон, бөлүөлөк уулуссатын сырдатын, ыһахтыр сирбиһин сөрүхсүтэн үгүмэннээх үлэни толоттордулар. Ону быһаччы үлэни салайан ыппыт дьиз-уот, коммунальнай хаһайыстыба управлениетын салалтатыгар (Саввин Е.И., Ноговицын А.А.), Чурапчытаагы электрическай уот ситимин начальнигар Барашков Ф.Ф. махтал тылларын этэбит. Инникитин да бу курдук кырым учаастактар кыһалбаларын көрө-истэ сылдыаргытыгар баарабыт.

А.КОЛЕСОВА, Кыдал.

ЧУРАПЧЫ-АЛЛАРАА
БЭСТЭЭХ-ДЬОКУУСКАЙ
Тел. 41-266

ЧУРАПЧЫ - ДЬОКУУСКАЙ -
ЧУРАПЧЫ
Сарсыярда 6 уонна 11 чааска.
Тел. 41-600

ЧУРАПЧЫ - ДЬОКУУСКАЙ
Сарсыярда 5 ч. барар
Тел. 42-151

Чурапчытаагы оройуонай суут судуйата

ГАБЫШЕВА Мария Николаевна
соһумардык өлбүтүнэн кыһыгар Марина Прокопьевнага, ийэтигэр Ксения Егоровнага, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Чурапчытаагы судебнай пристаатар
подразделениелара.

Эдэһийэ

ИГНАТЬЕВА Розалия Николаевна
өлбүтүнэн биһигэ үлэлиир коллегаларыгар Соловьев нэһилиэгин дьаһалтатын кассирыгар Брызгаева Дария Николаевнага дириг кутурбаммытын тиздэбит.
Соловьев нэһилиэгин олохтоох дьаһалтата.

АТЫЛЫБЫТ

2002 сыл атырдьах ыйыгар оҕотуллубут ВАЗ-06 "Жигули" массынаны. Сызаната кэспитинэн, Билсэр телефон: фалько пейдж. Чурапча 42-065. Абонент 003, эбэтэр 27-539.

Таңгылыбыт "Нива" көлүөһэтин. Сызаната 1100 солк. Билсэр телефон: 41-231.

Продается "Миссубиси-Паджеро" 1993 г. в. АКПП, мотоцикл "ИЖ-Юпитер" с коляской. Телефон: 41-273.

Суһаллык сүүрэр туруктаах "Москвич ИЖ-412" массынаны саллаас чааска чаһааи Сызаната. Билсэр телефон 41-265 (үлэ чааһын кэмигэр).

БИЛЭРИИЛЭР

Сылант нэһилиэгин Бэрэ учаастактар "Дьулуур" бааһынай хаһайыстыба бөлүлөхтөрүн кыстык кэмигэр ынах сууһуну кыстагы ылар. Сүөһү көрүүттэр үлэһиттэргэ наадылар. Олорор дьизэннэ хааччыллаллар. Кэспитинга дуоһаарынан. Билсэр телефон 23-240.

Хойуу үүтүтэ, тыһы оҕолоох 5 саастаах ынах атылыбыт эбэтэр атастаһабыт. 1 куб метр муоста хаптаһына атылаһабын. Тел. 41-432, 41-583.

ҮЛЭБЭ ЫҢЫРАБЫТ

Мобил-Телеком-Чурапчы ХЭО-ға операторга наадыбыт. Билсэр телефон: 41-583.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отделлар — 41-265.
E-mail: sanaoloh@churap.sakha.ru

Хаймат тэрийэччилэр: Саха Республикатын Правительства,
улуус дьаһалтата, редакция. Хаймат сахалык тылынан: оптуоруннука,
чэппиэрэ, субуотага тахсар. Хаймат индексе: 54907.

"Сага олох" редакциянай-издательскай холбоһук ГУ.
Офсетнай бачаат. Сахааһын № 107. Тираж 1772.
15.09.2003 с. биччээхэ барылыһа.

Автор сурутар итиллэр санаа
редакция позициятыгар мэлдьи сөл түбөһөр
буолбатах. Сурука ийиллар чахчылар
кырдыктаахтарыгар эппиэтнэһи
автор тус бэйэтигэр сүтэр.